

Svante Hansson *in memoriam*

Sällskapet för judaistisk forskning grundades i Stockholm 1973. Två år senare, i maj 1975, ordnade det sin första internationella kongress. Där höll "Fil kand Svante Hansson, Stockholm", sällskapets sekreterare, ett föredrag med titeln "Language Policy and Nation Building: Notes on the Significance of Language in the Politics of Jewish Ethnicity; With Special Reference to the Jews of Russia". På kongressen beslöts att Sällskapet, som när det startades var en svensk angelägenhet, skulle bli nordiskt och ge ut en tidskrift, *Nordisk Judaistik*, idag med undertiteln *Scandinavian Jewish Studies*. Svante blev dess första redaktionssekreterare, i realiteten redaktör. Med grundandet av Sällskapet och skapandet av tidskriften inleddes på allvar vad som skulle bli en femtioårig verksamhet till fromma för forskningen om judisk historia och kultur i Norden, en livsgärning som slutade i Paris i juni i år.

Svante var nestorn och länge motorn inom den svenska judaistiken. Förutom sällskapet och tidskriften initierade och ledde han under många år ett seminarium i judaistik vid Stockholms universitet, gav kurser, föreläste, handledde, inspirerade, dokumenterade, översatte och skrev. Redan i början av 1970-talet intervjuade han och hans studenter de personer som under den nazistiska eran varit involverade i Mosaiska församlingen i Stockholm och dess flyktinghjälp. Svante skulle återvända till frågan, inte minst i den "vitbok" han skrev på församlingens uppdrag, *Flykt och överlevnad: Flyktingverksamhet i Mosaiska församlingen i Stockholm 1933–1950* (2004), en imponerande kartläggning som varit viktig för forskningen inom fältet.

Svantes intresse för det judiska inskränkte sig inte till förföljelsen och

folkmordet under nazismen – det omfattade judisk historia och kultur generellt, men även den judiska staten och dess ideologi. Det är utifrån Svantes judaistiska produktion lätt att glömma att han var statsvetare, inte historiker. Intresset för ideologier var emellertid statsvetarens. Redan 1972 gav han ut en antologi om sionismen, *Sionism: Idé, debatt, kritik*. Som den dialektiker han var skrev han givetvis också en bok om motståndet mot judisk/israelisk nationalism och gränsdragningsproblematiken avseende antisionism och antisemitism, *Myten som vapen: antisemitism, antisionism – två folks dröm om ett land* (1986) och översatte den palestinska politikern Hanan Ashrawis *Fredens sidor – en personlig berättelse* (2008).

Svante ingick i Svenska kommitténs mot antisemitism första styrelse 1983 och återkom till judehatet i olika sammanhang, bland annat i sin genomgång av Radio Islams sändningar, *Antisemitisk närradio: en granskning av Radio Islam* (1988). Granskningen gjordes på uppdrag av SKMA sedan Justitiekanslern avvisat kommitténs anmälan av Ahmed Rami och Radio Islam. Året därpå, sedan JK väckt åtal efter en andra anmälan av SKMA, gjorde Svante en lysande insats i rättegången som expertvittne för åklagarsidan.

Svante var en ofta återkommande medarbetare i diverse tidskrifter med bidrag i judiska och andra ämnen. Den tidskrift som låg honom närmast hjärtat var emellertid *Judisk Krönika*; han var efter flytten till Frankrike i slutet av 1980-talet Krönikans man i Paris, dess ende permanente utrikeskorrespondent. Han bidrog med en stor mängd översättningar, recensioner, krönikor, intervjuer och längre artiklar. Många behandlade frågor som rörde antisemitism, nazismen och Förintelsen, däribland den franska oförmågan att hantera arvet från Vichy.

Svante försörjde sig efter flytten från Sverige som författare, översättare och faktagranskare. Han var makalöst flitig och gav allt från romaner och thrillers till filosofi, pedagogik, psykologi och socialpsykologi svensk språkdräkt. Med tanke på att Svante var rabulist och anarkist är det möjligen lite otippat att han också översatte business managementlitteratur och självhjälpsböcker om konsten att sluta röka, knyta slipsar och gå vidare efter en skilsmässa. Själv uppskattade han ironin. Givetvis översatte han också arbeten om judisk historia, antisemitism och folkmord, däribland Harold Kushners *Till livet! Judisk tanke, tro och tillvaro*, Sol Scharfsteins tvåbandsverk om judisk historia, Anne Frank-

stiftelsens översikt över antisemitismens historia och Anthony Storrs *Den omänskliga människan*.

År 2011 tilldelades Svante Hansson Israelitiska ynglingaföreningens Karin Bornsteinpriset. Det ges till personer "som på ett förtjänstfullt sätt bidragit till utvecklingen av judisk utbildning och kultur i Sverige". Få har varit mer förtjänta av priset.

Uppsala universitet

LARS M ANDERSSON